LIETUVOS RESPUBLIKOS VERTYBINIŲ POPIERIŲ KOMISIJA

PRITARTA
Vertybinių popierių komisijos
2008 m. rugpjūčio 7 d. sprendimu
(Komisijos posėdžio protokolo Nr. 6K-16)

EMITENTŲ VADOVŲ IR SU JAIS GLAUDŽIAI SUSIJUSIŲ ASMENŲ PREKYBOS FINANSINĖMIS PRIEMONĖMIS GAIRĖS

2008-06-09 Nr. 13K-3
Vilnius

Lietuvos Respublikos vertybinių popierių komisija, siekdama didinti Lietuvos finansinių priemonių rinkos skaidrumą, užtikrinti tinkamą svarbios informacijos investuotojams atskleidimą ir plėtoti investavimo kultūrą, parengė Gaires emitentų vadovams ir su jais glaudžiai susijusiems asmenims dėl prekybos vadovaujamo emitento finansinėmis priemonėmis.

Emitento vadovų ir su jais glaudžiai susijusių asmenų sandoriai dėl vadovaujamo emitento finansinių priemonių skelbiami viešai. Ši informacija vertinama investuotojų ir gali nulemti jų investicinius sprendimus, kadangi emitento vadovai paprastai turi reguliarią prieigą prie viešai neatskleistos informacijos, geriausiai žino apie esamą padėtį bendrovėje ir priima sprendimus, turinčius įtakos emitento plėtrai ir verslo perspektyvoms.

Vadovų ir su jais glaudžiai susijusių asmenų sandoriai svarbūs ne tik esamiems ar potencialiems investuotojams, bet ir pačiam emitentui. Jei emitento vadovų ar su jais glaudžiai susijusių asmenų sandoriai investuotojams sukelia įtarimų, kad ir nepagrįstų, jog yra nesilaikoma Finansinių priemonių rinkų įstatyme įtvirtinto draudimo naudotis viešai neatskleista informacija, gali nukentėti emitento reputacija.

Vertybinių popierių komisijos parengtos Gairės turėtų padėti emitento vadovams ir su jais glaudžiai susijusiems asmenims įvertinti aplinkybes, į kurias reikėtų atsižvelgti prekiaujant finansinėmis priemonėmis, kad būtų išvengta nepagrįstų įtarimų dėl galimo pasinaudojimo viešai neatskleista informacija ar neteisėto viešai neatskleistos informacijos perdavimo ir kartu išsaugoma emitento reputacija ir nepažeidžiami kitų investuotojų interesai.

I. TEISINIS PAGRINDAS

Europos Sąjungos teisės aktai:

- 2003 m. sausio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/6/EB dėl prekybos vertybiniais popieriais, pasinaudojant viešai neatskleista informacija, ir manipuliavimo rinka (piktnaudžiavimo rinka).
- 2003 m. gruodžio 22 d. Komisijos direktyva 2003/124/EB, įgyvendinanti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2003/6/EB.
- 2004 m. balandžio 29 d. Komisijos direktyva 2004/72/EB, įgyvendinanti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/6/EB nuostatas dėl priimtos rinkos praktikos, viešai neatskleistos informacijos, susijusios

su biržos prekių išvestinėmis priemonėmis, organizacijai priklausančių asmenų sąrašo sudarymo, pranešimų apie vadovų sandorius ir apie įtartinus sandorius.

Lietuvos Respublikos teisės aktai:

- Lietuvos Respublikos finansinių priemonių rinkų įstatymas.
- Emitentų vadovų pranešimų apie sandorius dėl emitento vertybinių popierių taisyklės.
- Viešai neatskleistos informacijos saugojimo ir atskleidimo taisyklės.

II. OBJEKTAS

Gairės taikomos įvairios rūšies sandoriams (pirkimo - pardavimo, mainų, dovanojimo, atsiskaitymo už įsiskolinimą, atpirkimo, vertybinių popierių skolinimo, pasirinkimo, ateities, apsikeitimo ir kt.), sudaromiems dėl emitento vertybinių popierių ir dėl išvestinių ar kitų su tais vertybiniais popieriais susietų finansinių priemonių.

III. TAIKYMO SUBJEKTAI

Gairės skirtos emitento vadovams ir su jais glaudžiai susijusiems asmenims.

Gairėmis taip pat patartina vadovautis ir kitiems emitento darbuotojams ir asmenims, turintiems teisę žinoti viešai neatskleistą informaciją darbo sutarčių ar kitokiais pagrindais (buhalteriams, finansininkams, auditoriams, patarėjams ir pan.).

IV. PAGRINDINĖS SĄVOKOS

Emitento vadovas:

- Bendrovės vadovas, valdybos narys, stebėtojų tarybos narys.
- Kitas emitento darbuotojas, turintis nuolatinę teisę gauti viešai neatskleistą informaciją, tiesiogiai ar netiesiogiai susijusią su emitentu, ir priimti sprendimus, lemiančius emitento ar jo veiklos pokyčius.

Su emitento vadovu glaudžiai susijęs asmuo:

- Sutuoktinis ar sugyventinis.
- Išlaikomi vaikai ar įvaikiai.
- Kiti asmenys, gyvenantys su emitento vadovu.
- Juridinis asmuo, kuriam vadovauja arba kurį kontroliuoja emitento vadovas, arba kuris yra įsteigtas emitento vadovo naudai, ar turi tolygius ekonominius interesus kaip ir emitento vadovas (pavyzdžiui, emitento vadovo sutuoktinio kontroliuojama bendrovė).

Viešai neatskleista informacija:

- Tai tiesiogiai ar netiesiogiai su vienu ar keliais emitentais arba finansinėmis priemonėmis susijusi tikslaus pobūdžio informacija apie planuojamus ar įvykusius esminius įvykius ir kita informacija, kurios atskleidimas gali turėti didelę įtaką šių finansinių priemonių ar su jomis susietų išvestinių priemonių kainai, jeigu ši informacija nėra viešai atskleista. Tai informacija, kuria protingas investuotojas greičiausiai pasinaudotų savo investavimo sprendimams visiškai ar iš dalies pagrįsti.

V. GAIRĖS

1. Jeigu nusprendėte investuoti į vadovaujamo emitento finansines priemones, patartina jas įsigyti nedelsiant po paskyrimo į pareigas.

Patartina emitento finansines priemones įsigyti (perleisti) ar sudaryti išankstinį prekybos planą (žr. 6 gairę) prieš atsirandant galimybei susipažinti su viešai neatskleista informacija, susijusia su vadovaujamu emitentu arba jo finansinėmis priemonėmis. Tačiau nerekomenduojama sudaryti šių sandorių nepageidaujamos prekybos laikotarpiu (žr. 3 gairę).

2. Patartina investuoti ilgam laikotarpiui.

Rekomenduojama susilaikyti nuo spekuliavimo – tokie veiksmai gali klaidinti investuotojus, sukelti įtarimų dėl naudojimosi viešai neatskleista informacija ir pakenkti emitento reputacijai. Rekomenduotinas minimalus investavimo laikotarpis – vieneri metai.

3. Rekomenduotina susilaikyti nuo sandorių sudarymo nepageidaujamos prekybos laikotarpiu (NPL).

NPL – tai laikotarpis, kai bendrovėje neabejotinai egzistuoja viešai neatskleista informacija, susijusi su bendrovės finansiniais rezultatais, pavyzdžiui, nuo ataskaitinio laikotarpio pabaigos iki viešo rezultatų paskelbimo, taip pat vykstant reikšmingoms deryboms, įgyvendinant svarbius projektus, keičiantis nuostatoms dėl dividendų, atsirandant bylinėjimosi grėsmei ir pan. NPL metu sudaromi sandoriai paprastai turi didžiausią įtaką investuotojų reakcijai, todėl rekomenduojama neteikti išankstinių pavedimų, kurie būtų vykdomi per NPL. Jei sudarote išankstinius prekybos planus (žr. 6 gairę), vertėtų taip pat numatyti tokias sandorių sudarymo datas, kurios nepatektų į NPL.

4. Rekomenduotina informuoti su jumis glaudžiai susijusius asmenis apie NPL.

Su emitento vadovu glaudžiai susijusiems asmenims taip pat patartina susilaikyti nuo prekybos per NPL. Todėl rekomenduotina informuoti su Jumis susijusius asmenis apie NPL. Tačiau reiktų prisiminti, kad negalima jiems atskleisti konkrečios informacijos, dėl kurios tam tikras laikotarpis yra laikytinas NPL. Finansinių priemonių rinkų įstatymas draudžia naudotis viešai neatskleista informacija ir ją perduoti kitiems asmenims, todėl su emitento vadovu glaudžiai susijusiam asmeniui sudarant sandorius per NPL, investuotojams gali kilti įtarimų, kad nesilaikoma draudimo prekiauti remiantis viešai neatskleista informacija ir kad ši informacija gali būti neteisėtai perduota.

5. Sandorius sudaryti rekomenduotina praėjus tam tikram laikotarpiui po oficialių emitento rezultatų paskelbimo.

Rekomenduotina vengti sudaryti sandorius nedelsiant po finansinių rezultatų paskelbimo (pavyzdžiui, tą pačią dieną, kai paskelbiami rezultatai). Stenkitės sandorius sudaryti po rezultatų paskelbimo praėjus pakankamam laikotarpiui, per kurį kiti investuotojai spėtų susipažinti ir įvertinti naują informaciją.

6. Rekomenduotina rengti išankstinius prekybos planus.

Patartina iš anksto parengti ilgalaikius prekybos planus, kuriuose kuo detaliau būtų nustatyti sandorių sudarymo terminai, sąlygos, finansinių priemonių pirkimo, pardavimo ar kt. sandorių apimtis, kaina ir pan.

Pavyzdžiui, plane reiktų numatyti:

- sumą, kurią planuojate investuoti per ateinančius metus;
- finansinių priemonių kiekį, kurį ketinate įsigyti ar perleisti;
- prekybos laikotarpius (pavyzdžiui, kai emitentas paskelbia esminių įvykių planą, galite iš anksto numatyti, po kokių įvykių ketinate sudaryti sandorius);

- kainų ribas ar kitas aplinkybes, kurioms esant, įsigytumėte ar perleistumėte finansines priemones;
- kt. sąlygas (pavyzdžiui, strategiją dividendų reinvestavimui).

Plane rekomenduotina numatyti tokias sandorių sudarymo datas, kurios nepatektų į NPL (žr. 3 gairę).

Rengdami išankstinį prekybos planą, Jūs negalite naudotis viešai neatskleista informacija. Gavę viešai neatskleistą informaciją, nekeiskite plano terminų ar sąlygų. Taip pat venkite laikinai sustabdyti arba nutraukti plano vykdymą, išskyrus atvejus, kai iškyla neįveikiamos (*Force majeure)* aplinkybės arba plane esate išdėstę sąlygas, dėl kurių galite sustabdyti arba nutraukti plano vykdymą (pavyzdžiui, kai akcijos kaina viršija konkrečią ribą ir pan.).

Prekybos planas turėtų būti tinkamai dokumentuotas (pavyzdžiui, užfiksuotas valdybos posėdžio protokole) ir saugomas bendrovėje kaip konfidenciali informacija.

Planą rekomenduotina atnaujinti kiekvienais metais.

7. Jeigu finansinių priemonių portfelį pavedate valdyti finansų maklerio įmonei, bankui ar investicijų valdymo įmonei, patartina kreiptis į tarpininką su prašymu neįtraukti į portfelio sudėtį jūsų vadovaujamo emitento finansinių priemonių.

Siekiant išvengti galimų nepagrįstų įtarimų dėl pasinaudojimo viešai neatskleista informacija, rekomenduotina, kad Jūsų finansinių priemonių portfelio valdytojas nesudarytų sandorių dėl Jūsų vadovaujamo emitento finansinių priemonių. Tai rekomenduojama ir su jumis glaudžiai susijusiems asmenims.

8. Rekomenduotina susilaikyti nuo sandorių sudarymo vykstant reikšmingoms politinėms diskusijoms dėl jūsų vadovaujamo emitento veiklos ar perspektyvų.

Jeigu Jūsų emitento veiklos rezultatai ar perspektyvos gali tiesiogiai priklausyti nuo politinių sprendimų (pavyzdžiui, kai pagrindinis akcininkas yra valstybė), rekomenduotina nesudaryti sandorių iki tokių sprendimų priėmimo, t. y., kol dar vyksta svarbios politinės diskusijos. Taip išvengsite nepagrįstų įtarimų dėl pasinaudojimo viešai neatskleista informacija.

VI. KITI TEISĖS AKTUOSE ĮTVIRTINTI REIKALAVIMAI

- Emitento vadovai ir su jais glaudžiai susiję asmenys ne vėliau kaip per 4 prekybos dienas privalo informuoti Vertybinių popierių komisiją ir emitentą apie visus savo sąskaita sudarytus sandorius (pirkimo - pardavimo, mainų, dovanojimo, paveldėjimo, atsiskaitymo už įsiskolinimą, atpirkimo, vertybinių popierių skolinimo, pasirinkimo, ateities, apsikeitimo ir kt.) dėl emitento vertybinių popierių.
- Draudžiama tiesiogiai ar netiesiogiai bandyti sudaryti ar sudaryti savo ar trečiojo asmens sąskaita sandorius dėl finansinių priemonių naudojantis viešai neatskleista informacija.
- Draudžiama tiesiogiai ar netiesiogiai perduoti viešai neatskleistą informaciją kitam asmeniui, išskyrus atvejus, kai informacija atskleidžiama įprastai vykdant tarnybinę, profesinę veiklą arba pareigas.
- Draudžiama remiantis viešai neatskleista informacija rekomenduoti, siūlyti kitam asmeniui ar skatinti jį sudaryti sandorį dėl finansinių priemonių.
- Atsakomybę už pasinaudojimą viešai neatskleista informacija sudarant sandorius dėl finansinių priemonių nustato Finansinių priemonių rinkų įstatymas, Administracinių teisės pažeidimų kodeksas ir Baudžiamasis kodeksas.

Komisijos pirmininkė Vilija Nausėdaitė